

Festival Performance

Πρωτόγνωρη τέχνη
σε μη συμβατικούς χώρους

Μία ξεχωριστή παράλληλη δράση φιλοξενεί η Β' Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης, που αρχίζει σήμερα στη Θεσσαλονίκη. Σε διάφορα σημεία της πόλης, που σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν συμβατικοί χώροι τέχνης, οι παραστικοί θα βρεθούν μπροστά σε ένα ενδιαφέρον θέαμα: το Festival Performance. Ο όρος, που στα ελληνικά σημαίνει «επιτέλεση», αναφέρεται σε «ζωντανές εικαστικές εγκαταστάσεις», ανθρώπους δηλαδή που δημιουργούν με το σώμα τους ένα έργο τέχνης. Στη «Μ» μιλούν για τη συγκεκριμένη δράση οι επιμελητές της Ειρήνη Παπακωνσταντίνου και Δημοσθένης Αγραφιώτης **σελ. 37**

Performance

Η πρόκληση της ζωντανής τέχνης

Σε πλατείες και στις αποθήκες του λιμανιού, σε στάσεις λεωφορείων, μπαρ και εστιατόρια οι περαστικοί θα βρεθούν από 24 έως και τις 30 Μαΐου απέναντι σε ένα διαφορετικό, πρωτόγνωρο για τους περισσότερους είδος τέχνης, την περφόρμανς ή «επιτέλεση», όπως έχει εξελληνισθεί ο όρος. Πρόκειται για το Festival Performance που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της 2ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης.

Συνεντεύξεις Κώστας Μαρίνος

Εικοσιοκτώ καλλιτέχνες από την Ελλάδα και το εξωτερικό φθάνουν στη Θεσσαλονίκη, για να δείξουν τη δουλειά τους. Μέσο δημιουργίας γι' αυτούς είναι το ίδιο τους το σώμα και όχι κάποιο άλλο συμβατικό μέσο, όπως το πιάνο ή η σμίλη του γλύπτη. Δράσεις που επιχειρούν την επικοινωνία με το κοινό έξω από τους συμβατικούς χώρους, συναντήσεις ποιητικές που μπορεί να «διαβάσει» ο θεατής με τα δικά του εφόδια, να τις αξιολογήσει ή να τις απορρίψει. Εντέλει μια ζωντανή τέχνη που μορφές της θα γνωρίσουμε σε αυτήν την έκταση χάρη στη 2η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης, αφού έχει ενταχθεί στο παράλληλο πρόγραμμα των εκδηλώσεων της με ελπίδα να καθερωθεί και αυτή ως θεατός.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Δεν είναι λίγοι οι έλληνες καλλιτέχνες που έχουν ασχοληθεί με την περφόρμανς ή επιτέλεση. Στο πρόγραμμα του Φεστιβάλ Περφόρμανς συμμετέχουν πολλοί από αυτούς, ενώ σε ειδικές παρουσιάσεις θα γίνουν αναφορές σε πρόσωπα που παρά τις συχνά αντίθετες συνθήκες, κοινωνικές ή πολιτικές ή άλλες άντεξαν και δημιουργήσαν.

Η ιστορία των περφόρμανς αρχίζει από πολύ παλιά, λέει η Ειρήνη Παπακωνσταντίνου, επιμελήτρια μαζί με τον Δημοσθένη Αγραφιώτη του Φεστιβάλ. Οι φουτουριστές, οι ντανταϊστές στις αρχές του 20ού αιώνα, με τις θεατρικές δράσεις τους, αναζητούσαν τρόπους πρόκλησης του μέ-

σου γούστου. Οι ρώσοι κονστρουκτιβιστές, από την πλευρά τους, επιδίωξαν με παρόμοια μέσα να αλλάξουν το μέσο γούστο, ώστε να ακολουθήσει τις πολιτικές επιδιώξεις τους. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, όταν όλες οι δυτικές χώρες ζούσαν ένα έντονο κύμα αμφισβήτησης θεσμών και αξιών οι καλλιτέχνες μέσα από τις περφόρμανς θέλησαν να δείξουν πως η τέχνη δεν μπορεί να είναι αντικείμενο αγοραπωλησίας των γκαλερί ή επιβολής του γούστου των διευθυντών μουσείων.

«Ήθελαν να καταργήσουν τη συμβατική τέχνη», λέει η κ. Παπακωνσταντίνου και συμπληρώνει «ήταν μια αντίδραση κατά του κατεστημένου και δημιουργήσαν έργα εφήμερα με το κορμί τους ως εργαλείο καλλιτεχνικής έκφρασης».

Στη Θεσσαλονίκη, από τις 24 Μαΐου έως και τις 30, οι καλλιτέχνες θα δείξουν στο κοινό χαρακτηριστικά «έργα» τους.

«Μια σειρά δράσεων σε διάφορα σημεία της πόλης. Το φεστιβάλ θα αρχίσει στις 12 το μεσημέρι της Κυριακής και θα συνεχιστεί όχι μόνο με περφόρμανς αλλά και μαθήματα και επιδείξεις και παρουσιάσεις» αναφέρει η Ειρήνη Παπακωνσταντίνου. Το πλήρες πρόγραμμα με τις ώρες και τους τόπους θα το βρουν οι ενδιαφερόμενοι σε όλους τους εκθεσιακούς χώρους της Μπιενάλε, καθώς και στη διεύθυνση www.thesalonikibiennale.gr. Το τι ακριβώς θα συμβεί σε κάθε σημείο ίσως δεν το γνωρίζουν ούτε οι καλλιτέχνες, αφού ρόλο θα παίζει και η αντίδραση του κοινού. «Αυτό είναι μέρος της δου-

λειάς. Ο καλλιτέχνης επιχειρεί την αντίδραση του θεατή, θετική ή αρνητική. Θέλει να δει εάν ο θεατής είναι 'κουμπωμένος', ή εάν έχει 'ανοικτό μυαλό', προσθέτει η κ. Παπακωνσταντίνου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ

Ποιητής, συγγραφέας, κριτικός και περφόρμερ με έντονη παρουσία στη διεθνή σκηνή, ο Δημοσθένης Αγραφιώτης είναι ο επιμελητής, μαζί με την Ειρήνη Παπακωνσταντίνου, του Φεστιβάλ Performance που θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, από τις 24 έως τις 30 Μαΐου. Από το Λονδίνο, όπου βρισκόταν αυτές τις μέρες έδωσε μια συνέντευξη στη «ΜΤΚ» μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Πώς ορίζετε εσείς την «περφόρμανς»; Ποιος είναι ο αντίστοιχος ελληνικός όρος που θα χρησιμοποιούσατε; Έχω προτείνει τον όρο «επιτέλεση». Ένας απλός ορισμός για την ανταλλαγή ενέργειας, συγκινήσεων, αισθημάτων, αισθήσεων και σκέψης μεταξύ του καλλιτέχνη - επιτελεστή - περφόρμερ και του κοινού στο συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Πώς μπορεί να «διαβάσει» ο περαστικός από έναν κεντρικό δρόμο της Θεσσαλονίκης την περφόρμανς του όποιου καλλιτέχνη; Με τη συμμετοχή του: με το σώμα του, τη φαντασία και το μυαλό του. Με το αίσθημα του ανοικτού στοιχήματος σε μια ανθρώπινη αλληλοδράση.

Η αντίδραση του κοινού, θετική ή αρνητική, έχει σημασία για τον καλλιτέχνη; Ο καλλιτέχνης ανάλογα με τις ικανότητες του αξιοποιεί και τις δύο αντιδράσεις. Και οι δυο είναι πολύτιμες.

Από τη δεκαετία του 60 ως τις μέρες μας οι περφόρμερς επιμένουν. Άραγε γιατί; Ποιοι είναι; τι μπορεί να τους ωθεί στην απόλυτη έκθεση του σώματος; Το σώμα, η παρουσία του καλλιτέχνη είναι βασική προϋπόθεση για την επιτέλεση σε αντίθεση με το θέατρο, όπου ο συγγραφέας γράφει και ο ηθοποιός

Ο Δημοσθένης Αγραφιώτης σε περφόρμανς στο Τόκιο

Monika Gunter, Ruedi Schill

Eric Andersen

εκτελεί. Το ερώτημα είναι πώς ο κάθε καλλιτέχνης χρησιμοποιεί το σώμα και το σώμα ως έννοια. Έτσι οι Γιαπωνέζοι για παράδειγμα δίνουν μεγάλη έμφαση στο σώμα ως σώμα, ενώ στο δυτικό κόσμο δίνουμε μεγαλύτερη έμφαση στο σώμα ως σημείο. Οποίσο, υπάρχουν πολλές παραλλαγές.

Ποιο είναι το «προφίλ» της σημερινής σκηνής της περφόρμανς; Πώς επηρέασε όσους προσαλέσατε να έρθουν στη Θεσσαλονίκη; Υπάρχουν πολλές τάσεις σε όλο τον κόσμο. Πολλά φεστιβάλ δίνουν την ευκαιρία αλληλογνωριμίας των καλλιτεχνών και παρουσιάσης των αναζητή-

σών τους. Έτσι γίνεται μια προσπάθεια να μπει η Θεσσαλονίκη στο χάρτη των σημαντικών διεθνών συναντήσεων για την επιτέλεση και η πρωτοβουλία του Κρατικού Μουσείου να εντάξει το Φεστιβάλ στη 2η Μπιενάλε είναι πολύτιμη για την Ελλάδα. Οι καλλιτέχνες έρχονται από όλες τις ηπείρους, ανήκουν σε διάφορα ρεύματα και παραδόσεις της περφόρμανς και έγινε μια προσπάθεια να συνυπάρξουν στη διάρκεια του καλλιτέχνης άνδρες και γυναίκες διαφόρων ηλικιών σε μια γόνιμη μείξη. Επίσης, κλήθηκαν οργανωτές φεστιβάλ και επιτελεστές, για να γνωρίσουν τους Έλληνες και τις ελληνίδες καλλιτέχνες.